

Vergaderjaar 2006–2007

29 924

Toezichtsverslagen AIVD en MIVD

Nr. 18

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 juni 2007

De commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten heeft in het kader van haar taak, bedoeld in artikel 64, tweede lid, onder a, van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (WIV 2002) een toezichtsrapport vastgesteld inzake het onderzoek van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) naar ongewenste inmening van vreemde mogendheden (rapportnr. 14). Dit toezichtsrapport is openbaar behoudens de delen die zicht bieden op de in concrete gevallen gebruikte middelen, geheime bronnen of het actuele kennisniveau van de AIVD. Het openbare deel van het toezichtsrapport dien ik met mijn reactie, conform artikel 79, vijfde lid, van de WIV 2002, aan beide kamers der Staten-Generaal te zenden. Bedoeld openbaar toezichtsrapport alsmede mijn reactie hierop treft u bijgaand aan.¹ Het rapport met een bijlage die passages bevat die gelet op de eerder genoemde gronden niet openbaar mogen worden gemaakt zend ik aan de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer.

Van de inhoud van het toezichtsrapport heb ik met genoeg kennis genomen. De commissie concludeert dat het onderzoek van de AIVD, behoudens een enkel punt, in overeenstemming met de toepasselijke wettelijke regels c.q. op zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden. De uitzondering betreft het gedurende enige tijd niet of niet tijdig schriftelijk verlenen van toestemming voor de verlenging van de inzet van agenten. Inmiddels verloopt deze procedure, zoals de commissie ook in haar rapport vermeldt, op de voorgeschreven wijze. Overeenkomstig de aanbeveling van de commissie vastgelegd in punt 5.4 van haar rapport zal ook in de toekomst nauwlettend worden toegezien op een zorgvuldige schriftelijke vastlegging van de hier bedoelde besluiten.

Rest mij enkele opmerkingen te maken naar aanleiding van de aanbeveling van de commissie, vastgelegd in punt 5.2, tot verhoging van het niveau waarop toestemming wordt verleend voor het volgen en observeren van personen die vanwege hun functie of beroep een bijzondere

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

positie bekleden, zoals diplomaten. De commissie stelt voor besluiten tot het volgen en observeren van deze personen of de gebouwen waarin ze zich bevinden voortaan door mij persoonlijk of namens mij door het hoofd van de AIVD te laten nemen. Ik ben hiervan geen voorstander.

Krachtens artikel 19, eerste lid, van de WIV 2002 kunnen toestemmingen tot het uitoefenen van bijzondere bevoegdheden, voor zover deze geen inbreuk maken op het huisrecht, het telefoon- en het telegraafgeheim, namens de minister worden verleend door het hoofd van de AIVD. Bovendien kan het hoofd van de AIVD ingevolge artikel 19, tweede lid, van de WIV 2002 bij schriftelijk besluit aan hem ondergeschikte ambtenaren aanwijzen die deze toestemmingen namens hem verlenen. Het hoofd van de AIVD heeft door het vaststellen van het Mandaatbesluit bijzondere bevoegdheden AIVD van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Ingevolge dit mandaatbesluit kunnen zowel directeuren als teamhoofden bij de AIVD toestemming verlenen tot het volgen en observeren van personen c.q. gebouwen. Daarop bestaan echter twee belangrijke beperkingen. Een toestemming kan slechts door hen worden verleend binnen het kader van een door het hoofd van de AIVD goedgekeurde teamopdracht. Een dergelijke opdracht bevat de onderzoeksvragen en in het daarbij behorende inlichtingenplan is opgenomen welke middelen gebruikt (kunnen) worden bij het vergaren van de noodzakelijke gegevens. Buiten het kader van een goedgekeurde teamopdracht kunnen directeuren en teamhoofden geen toestemming geven voor volgen en observeren. Directeuren en teamhoofden kunnen evenmin toestemming geven wanneer overwegingen van principiële aard of bijzondere omstandigheden een rol spelen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om zaken die een politiek risico opleveren. In deze gevallen wordt de toestemming afhankelijk van de concrete situatie verleend door mij persoonlijk dan wel door het hoofd van de AIVD namens mij.

Wat de commissie nu voorstelt is in aanvulling hierop in alle gevallen waarin een persoon door zijn beroep of functie een bijzondere positie bekleedt de besluitvorming bij mij of het hoofd van de AIVD te leggen. Hiertegen heb ik bezwaar omdat dit ertoe zou leiden dat er geregeld op hoog niveau besluiten moeten worden genomen die beter op lager niveau kunnen plaatsvinden. Ik noem bijvoorbeeld het geven van toestemming voor een volgactie op een van inlichtingenactiviteiten verdachte diplomaat, terwijl er een goedgekeurde teamopdracht is tot onderzoek naar spionage vanuit de betrokken ambassade. Behoudens uitzonderingsgevallen moeten dit soort besluiten niet door mij of door het hoofd van de AIVD worden genomen. Dit schaadt de slagvaardigheid van de AIVD en legt nodeloos beslag op mijn tijd en die van het hoofd van de AIVD.

Mede omdat de commissie geen enkel geval heeft gesignaleerd waarin ten onrechte op een lager beslissingsniveau toestemming werd verleend voor het volgen en observeren van personen of gebouwen ben ik dan ook van mening dat het Mandaatbesluit bijzondere bevoegdheden AIVD kan blijven zoals het is. Wel heb ik om de commissie tegemoet te komen het hoofd van de AIVD opgedragen bij de inzet van inlichtingenmiddelen tegen personen die een positie als bedoeld door de commissie bekleden, extra alert te zijn op de aanwezigheid van de in het mandaatbesluit genoemde bijzondere omstandigheden die ertoe nopen dat daarover door hem of door mij wordt beslist.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst